

OLY TA'LIM MUASSASALARI BAKALAVRIATIGA KIRISH TEST SINOVLARIDA HUQUQSHUNOSLIK FANLARIDAN FOYDALANILADIGAN TEST VARIANTI TAFSILOTI

1. Test variantining qo'llanish maqsadi

Davlat va huquq asoslari (Huquqiy fanlar) fanidan test topshiriqlari O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari bakalavriatiga kirish test sinovlarida umumiy o'rta va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limining davlat ta'lim standartlari hamda Davlat va huquq asoslari (Huquqiy fanlar) faniga oid umumta'lim o'quv dasturlarida o'zlashtirilishi belgilangan bilim, ko'nikma, malaka talablari asosida abituriyentlarning tayyorgarlik darajasini aniqlab berish uchun mo'ljallangan.

2. Test variantini shakllantirishda asos bo'luvchi me'yoriy hujjatlar

- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Respublika oliy ta'lim muassasalari bakalavriatiga kirish sinovlarini o'tkazish tartibini takomillashtirish to'g'risida" 2017-yil 16-noyabrdagi PQ-3389-son qarori;

- O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Oliy ta'lim muassasalarida o'qishga qabul qilish tartibini yanada takomillashtirish to'g'risida" 2018-yil 3-apreldagi 261-son qarori bilan tasdiqlangan "O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalarining bakalavriatiga o'qishga qabul qilish uchun kirish test sinovlarini o'tkazish tartibi to'g'risida"gi Nizom;

- O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Ta'lim-tarbiya tizimini yanada takomillashtirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida" 2020-yil 6-noyabrdagi PQ-4884-son qarori;

- Davlat va huquq asoslari faniga oid amaldagi davlat ta'lim standarti va huquq faniga oid o'quv dasturlari.

Davlat va huquq asoslari (Huquqiy fanlar) fanidan shakllantiriladigan test variantining tarkibi

Davlat va huquq asoslari fanidan mutaxassislik fan sifatida shakllantiriladigan test varianti abituriyentlarning nazariy bilimlarni o'zlashtirish darajasi bilan birga mantiqiy fikrlashi va ta'limning keyingi bosqichiga tayyorgarligini baholaydigan, fanga oid kompetensiyalarni tekshirishga yo'naltirilgan test topshiriqlaridan tarkib topadi. Test topshiriqlarining soni hamda baholash mezonlari O'zbekiston Respublikasi ta'lim muassasalari bakalavriatiga o'qishga qabul qilish bo'yicha Davlat komissiyasi tomonidan tadiqlanadi.

Davlat va huquq asoslari fanidan shakllantiriladigan test topshiriqlari varianti 30 ta test topshirig'idan iborat bo'lib, har bir to'g'ri javob uchun 3,1 ball belgilangan.

№	Bo'limlar	Test topshiriqlari soni	Ball	Topshiriq shakli
1.	O'zbekiston davlati va huquqi asoslari	8	24,8	yopiq test topshiriqlari
2.	Konstitutsiyaviy huquq asoslari	7	21,7	yopiq test topshiriqlari
3.	Huquq sohalari	15	46,5	yopiq test topshiriqlari
	Jami	30	93	

4. Test topshiriqlari yordamida tekshiriladigan fan mazmuni tarkibi

Kodi	Fan mazmuni tarkibi
	1. O‘zbekiston davlati va huquqi asoslari
1.1	Shaxs, jamiyat va davlat. Shaxs. Jamiyat. Davlat. Davlatning funksiyalari. Davlatning boshqaruv shakli. Davlatning tuzilish shakli. Siyosiy tartibot (rejim). Davlat organlari. Davlat mexanizmi.
1.2	Fuqarolik jamiyati va huquqiy davlat. Fuqarolik jamiyati. Huquqiy davlat.
1.3	O‘zbekiston Respublikasida davlat boshqaruvining tashkil etilishi. O‘zbekiston Respublikasida davlat boshqaruvi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. O‘zbekiston Respublikasida qonun chiqaruvchi organ. O‘zbekiston Respublikasining ijro etuvchi hokimiyat organlari. O‘zbekiston Respublikasi sud tizimi.
1.4	Axloq va huquq. Huquqiy munosabatlar. Axloq va huquq. Huquq normalari. Huquq sohalari. Huquqiy munosabatlar O‘zbekiston Respublikasining qonun manbalari. Huquqiy ong va huquqiy madaniyat.
1.5	Huquqbuzarlik va yuridik javobgarlik. Huquqbuzarlik. Yuridik javobgarlik. Huquqni muhofaza qiluvchi davlat organlari. Adliya vazirligi. Advokatura va notarial idoralar. Qurolli Kuchlar va yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash.
1.6	Voyaga yetmaganlar huquqlari va burchlari. Fuqarolik qonunchiligida voyaga yetmaganlarning huquqlari. Jinoyat qonunchiligida voyaga yetmaganlarning huquq va majburiyatlari. Oila qonunchiligida voyaga yetmaganlarning huquq va majburiyatlari. Mehnat qonunchiligida voyaga yetmaganlarning huquqlari.
2. Konstitutsiyaviy huquq asoslari	
2.1	Konstitutsiya – davlatning asosiy qonuni. Konstitutsiyaviy huquq. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi mundarijasi va tavsifi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining asosiy prinsiplari. O‘zbekiston Respublikasi tashqi siyosati.
2.2	Inson va fuqarolarning asosiy huquqlari, erkinliklari va burchlari. Inson va fuqarolarning asosiy huquqlari va erkinliklari. Inson va fuqarolarning shaxsiy huquqlari va erkinliklari. Inson va fuqaroning iqtisodiy va ijtimoiy huquqlari. Siyosiy huquqlar. O‘zbekiston Respublikasi fuqaroligi. Inson huquqi va erkinlari kafolatlari. O‘zbekiston Respublikasi fuqarolarining konstitutsiyaviy burchlari.
2.3	Jamiyat va shaxs. Jamoatchilik birlashmalari va ommaviy axborot vositalari faoliyati. Siyosiy partiyalar faoliyati. Oila jamiyatning buguni va kelajagi negizidir. O‘zbekiston Respublikasining ma’muriy-hududiy va davlat tuzilishi.
2.4	Davlat boshqaruv organlari. O‘zbekiston Respublikasida davlat hokimiyatining tashkil etilishi. Oliy Majlis va uning vakolatlari. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. O‘zbekiston Respublikasining ijro etuvchi hokimiyat organlari. Joylardagi mahalliy davlat hokimiyati organlari. Fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari. O‘zbekiston Respublikasining sud tizimi. O‘zbekiston Respublikasi sud organlari ish faoliyatini tashkil etish.
2.5	Konstitutsiya - mamlakatda demokratiyani rivojlantirish kafolati. O‘zbekiston Respublikasidagi saylov tizimi. O‘zbekiston Respublikasi prokuratura organlari. O‘zbekiston Respublikasida moliya va kredit.
3. Huquq sohalari	
3.1	O‘zbekiston respublikasining xalqaro huquq subekti. Huquq – shaxs va davlat munosabatlarining mustahkam asosi..Xalqaro huquq Birlashgan Millatlar Tashkilotining maqsad va vazifasi.O‘zbekiston Respublikasi fuqaroligi Inson huquq

	va erkinliklarini himoya qilish mexanizmi.
3.2	Konstitutsiyaviy huquq asoslari Davlatda qonunning ustuvorligi. O'zbekiston Respublikasining konstitutsiyaviy tuzumining asoslari. O'zbekiston Respublikasi konstitutsiyaviy tuzumining asosi sifatida insonparvarlik tamoyili.
3.3	Ma'muriy huquq asoslari. O'zbekiston Respublikasida ma'muriy huquq. Konstitutsiyaviy asoslari. Ma'muriy huquqbuzarlik va ma'muriy javobgarlik. Ma'muriy jazo va uning turlari.
3.4	Fuqarolik huquqi asoslari. O'zbekiston Respublikasida Fuqarolik huquqi Bitimlar va vakillik. Mulk huquqi va boshqa ashyoviy huquqlar. Fuqarolik-huquqiy shartnomalar shartlari. Iste'molchilar huquqlari va majburiyatlari. Ishlab chiqaruvchi tomonidan tovar sifatiga beriladigan kafolat. Intellektual mulk huquqi. Fuqarolik ishining sudda ko'rib chiqilishi bosqichlari.
3.5	Mehnat huquqi asoslari. Mehnatga oid munosabatlar. Ishga qabul qilish. Mehnatni muhofaza qilish. Ishga qabul qilinayotganda hujjatlarni rasmiylashtirish. Mehnatga haq to'lash va intizom. Ish vaqti va dam olish vaqti. Mehnat shartnomasini o'zgartirish va bekor qilish. Mehnat nizolari va ularni hal etish tartibi.
3.6	Oila huquqi. Oila jamiyatning asosiy bo'g'ini. Nikoh tuzish tartibi va shartlari. Er-xotinning shaxsiy huquq va majburiyatlari. Er va xotinning mulkiy huquq va majburiyatlari. Er va xotin mol-mulkingning shartnomaviy tartibi.
3.7	Jinoyat huquqi. Jinoyat huquqining maqsadi, vazifasi va tamoyillari. Jinoyat belgilari. Jinoiy javobgarlik va jazo tizimi. Fuqarolarning Konstitutsiya va qonunlarda mustahkamlab qo'yilgan huquq va erkinliklariga qarshi jinoyatlar. Oilaga, yoshlarga va axloqqa qarshi jinoyatlar. Tinchlik va xavfsizlikka qarshi jinoyatlar. Iqtisodiyot sohasidagi jinoyatlar. Hokimiyat boshqaruv tartibiga qarshi jinoyatlar. Jamoat xavfsizligiga qarshi jinoyatlar. Axborot texnologiyalari sohasidagi jinoyatlar.
3.8	Moliya huquqi. O'zbekistonda moliya-kredit tizimi. Moliyaviy-huquqiy munosabatlar. O'zbekiston Respublikasi davlat byudjeti va byudjet huquqi. Davlat daromadlarini huquqiy tartibga solish. Davlat kreditining huquqiy asoslari.
3.9	Ekologik huquq. Tabiatni muhofaza qilishning huquqiy asoslari. Ekologik huquqbuzarlik uchun javobgarlik.
3.10	Protsessual huquq. Jinoyat-protsessual qonun hujjatlari. Jinoyat protsessi ishtirokchilari. Jinoyat protsessual qonunchilikda aniqlanishi lozim bo'lgan holatlar.

5. Davlar va huquq asoslari (Huquqiy fanlar) faniga oid kognitiv ko'nikma darajasi

1.	quyi kognitiv daraja	Konstitutsiya, davlat, huquq, burch, majburiyat, fuqaro, inson, qonun, axloq, odob kabi huquqiy tushunchalarini bilish, normativ-huquqiy hujjatlarini mohiyatini va belgilarini tushuntirish
2.	yuqori kognitiv daraja	Egallangan bilim asosida tanish va notanish sharoitda berilgan topshiriqni analiz va sintez qilish (huquqiy voqea va hodisalarni idrok qilish va to'g'ri xulosalar chiqarish, voqealar izchilligini bilish, farqlay olish, grafik va diagrammalar bilan ishlay olish).

6. Davlat va huquq asoslari (Huquqiy fanlar) fanidan test topshiriqlari yordamida tekshiriladigan bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalar

Davlat va huquq asoslari faniga oid test varianti abituriyentlarning nazariy bilimlarni o'zlashtirish darajasini, ularning mantiqiy fikrlashini baholaydigan test topshiriqlaridan iborat. Mazkur test topshiriqlarini shakllantirishda amaldagi davlat ta'lim standartlari va Davlat va

huquq asoslari fanidan umumta'lim o'quv dasturlarida o'zlashtirilishi belgilab ko'rsatilgan bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalar asos sifatida qaraldi.

Fan	Tekshiriladigan bilim, ko'nikma, malaka va kompetensiyalar		Kodi
Davlat va huquq asoslari	Huquqiy ongga ega bo'lish kompetensiyasi	konstitutsiya, davlat, huquq, burch, majburiyat, fuqaro, inson, qonun, axloq, odob kabi huquqiy tushunchalarning mazmunini biladi; axloq va huquq qoidalarini biladi; bola huquqlari, voyaga yetmaganlik, mehnat huquqi, oila huquqi, fuqarolik huquqi kabi tushunchalarning mazmunini biladi; jamiyat, davlat va huquqning paydo bo'lishi, huquqbuzarlik va ularning belgilari haqida ma'lumot beradi; inson va fuqarolarning konstitutsiyaviy huquq va burchlarini biladi; hokimiyat va uning bo'linish prinsiplari, belgilari, fuqarolik jamiyati, huquqiy davlat va uning asoslarini tushuntira oladi; O'zbekiston Respublikasi fuqarolik, mehnat, ma'muriy va jinoyat qonunchiligida belgilangan voyaga yetmaganlarga oid huquqlarni va cheklovlarni biladi; O'zbekiston Respublikasining protsessual qonunchiligida belgilangan voyaga yetmaganlarning huquqlarini biladi	1.1
	Huquqiy madaniyatli bo'lish kompetensiyasi	O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va qonunlarida belgilangan huquqlarini qo'llay olish; huquqiy ko'nikma hosil qilish; huquqiy masalalar yuzasidan qonunchilikda belgilangan tartibda kichik maishiy bitimlarni tuza olish; huquqiy voqea va hodisalarga munosabat bildirishda huquqiy bilimni qo'llay olish; huquqiy voqea va hodisalarga oid to'g'ri xulosa chiqara olish	2.2

*Izoh: Mazkur hujjatga aprobatsiyalar natijasi, vakolatli davlat tashkilotlarining tegishli buyruq va qarorlari asosida qo'shimchalar, o'zgartirishlar va tuzatishlar kiritilishi mumkin.